

APSTIPRINU

Kultūras ministre D. Melbārde

2015.gada 20 nov.

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam
„Radošā Latvija”

DIGITĀLĀ KULTŪRAS MANTOJUMA
ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA

Rīga 2015

Saturs

1.	Ievads.....	4
1.1.	Starptautiskie dokumenti digitālā kultūras mantojuma jomā	4
1.2.	Sasaiste ar Latvijas politikas plānošanas dokumentiem	6
1.3.	Iesaistītās institūcijas un nevalstiskās organizācijas	7
1.4.	Vīzija un virsmērķis	8
2.	Esošās situācijas raksturojums.....	8
3.	Atbilstība „Radošās Latvijas” prioritātēm.....	15
4.	Rīcības virzieni, mērķi un uzdevumi.....	17
4.1.	Atbalsts digitālā kultūras mantojuma veidošanai kultūras institūcijās	17
4.2.	Digitālā kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana	23
4.3.	Digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgas saglabāšanas nodrošināšana.....	26
5.	Darbības rezultāti.....	31
6.	Stratēģijas aktualizēšana un ieviešanas novērtēšana	32

Lietotie saīsinājumi

Saīsinājums	Apraksts
AI	Atmiņas institūcijas
DKM KC	Digitālā kultūras mantojuma kompetences centri
Europeana	Eiropas digitālā bibliotēka
EK	Eiropas Komisija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ESF	Eiropas Sociālais fonds
H2020	ES pētniecības un inovāciju atbalsta programma „Apvārsnis 2020”
IFLA	<i>The International Federation of Library Associations and Institutions</i> (Starptautiskā bibliotēku apvienību un iestāžu federācija)
IKT	Informācijas un komunikācijas tehnoloģija
KISC	Kultūras informācijas sistēmu centrs
KM	Latvijas Republikas Kultūras ministrija
Latvija2030	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam
LDKK	Latvijas Digitālā Kultūras karte
LNA	Latvijas Nacionālais arhīvs
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNDB	Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka
LNVM	Latvijas Nacionālais Vēstures muzejs
LU SZF	Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultāte
LZA TK	Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija
MK	Ministru kabinets
NAP2020	Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam
NMKK	Nacionālais muzeju kopkatalogs
LNKC	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
Radošā Latvija, arī RL	Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”
Stratēģija	Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģija
TM	Latvijas Republikas Tieslietu ministrija
UNESCO	<i>United Nations Educational Scientific and Cultural Organization</i> (Apvienoto Nāciju organizācijas izglītības, zinātnes un kultūras organizācija)
VARAM	Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VKKF	Valsts Kultūrkapitāla fonds
VKPAI	Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
VVBIS	Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma
VVAIS	Vienotā valsts arhīvu informācijas sistēma

1. Ievads

Kultūras mantojuma pieejamība sabiedrībai digitālajā vidē un digitālā kultūras mantojuma saglabāšana šobrīd ir viens no nozīmīgākajiem uzdevumiem kultūras jomā, kas noteikts UNESCO, ES un Latvijas plānošanas dokumentos. Ņemot vērā izmaiņas zināšanu veidošanas, publicēšanas, meklēšanas un piekļuves paradigmā, un to, ka piekļuve meklēt un saņemt informāciju ir viena no tiesībām, kas nostiprināta Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā¹, ir būtiski nodrošināt to, lai pasaules un Latvijas kultūras mantojums pēc iespējas plaši un brīvi būtu pieejams vispasaules tīmeklī.

Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģija ir nozares politikas plānošanas dokuments, kura uzdevums ir iezīmēt pasākumus, ar kuriem tiks īstenotas kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam "Radošā Latvija"² izvirzītās prioritātes un politikas mērķi kultūras mantojuma digitalizācijas, digitālā kultūras mantojuma ilgtermiņa saglabāšanas un pieejamības digitālajā vidē jomā. Stratēģijas mērķis ir radīt vienotu un plaši pieejamu Latvijas kultūras mantojuma digitālo telpu ar mērķi stiprināt nacionālo identitāti, nodrošināt nacionālā kultūras mantojuma pieejamību, saglabāšanu un iekļaušanos vienotā Eiropas un pasaules kultūras digitālajā telpā.

Stratēģiju ir izstrādājusi darba grupa Digitālā kultūras mantojuma koncepcijas projekta izstrādei, kas izveidota ar Kultūras ministrijas 2012. gada 15. maija rīkojumu Nr. 6-1-120, un to ir apstiprinājusi Latvijas Digitālā kultūras mantojuma padome. Aprēķini par stratēģijas īstenošanai nepieciešamo finansējumu balstīti pamatnostādnes, kas, savukārt, balstītas scenārijā par optimistisku valsts ekonomikas attīstību, tādēļ to faktiskā īstenošana var nenotikt plānotajā apmērā, bet gan atbilstoši reālajām valsts budžeta un ES struktūrfondu iespējām.

1.1. Starptautiskie dokumenti digitālā kultūras mantojuma jomā

Pasaules informācijas sabiedrības samita (WSIS) principu deklarācijā³ kā viens no būtiskākajiem informācijas sabiedrības principiem izvirzīta pieeja informācijai un zināšanām, norādot, ka jāstiprina bibliotēku, muzeju, arhīvu un citu kultūras institūciju kapacitāte, lai nodrošinātu kultūras mantojuma saglabāšanu un brīvu un vienlīdzīgu piekļuvi informācijai, kā arī, lai saglabātu un stiprinātu kultūras identitāti un kultūras un valodu dažādību. WSIS Tunisas rīcības plānā pausta apņemšanās digitalizēt kultūras mantojumu nākamajām paaudzēm un attīstīt standartizētus digitālās informācijas saglabāšanas risinājumus.⁴

¹ *Vispārējā cilvēktiesību deklarācija.*

Sk. http://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/lat.pdf

² Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”.

Sk. http://www.km.gov.lv/lv/ministrija/radosa_latvija.html

³ *Declaration of Principles. Building the Information Society: a global challenge in the new Millennium.*

Sk. <http://www.itu.int/wsis/docs/geneva/official/dop.html>

⁴ *Tunis Agenda for the Information Society.* Sk. <http://www.itu.int/wsis/docs2/tunis/off/6rev1.html>

IFLA/UNESCO Digitālo bibliotēku manifesti aicina valstis nodrošināt nepieciešamo likumdošanas un finanšu atbalstu kultūras mantojuma digitalizācijai, attīstīt nacionālas digitalizācijas stratēģijas un veidot bagātus un daudzveidīgus digitālos resursus, kas atbalsta izglītību un zinātņi, tūrismu un radošās industrijas.⁵ UNESCO digitālā mantojuma saglabāšanas harta mudina valstis rūpēties par kultūras mantojuma, kas radies digitālā formātā, saglabāšanu un piekļuvi tam, norādot, ka šis mantojums ir nozīmīga kultūras mantojuma daļa, kas jā saglabā nākotnes paaudzēm gluži tāpat, kā tradicionālais kultūras mantojums.⁶ Savukārt UNESCO Vankūveras deklarācijā par digitalizāciju un saglabāšanu valstis mudinātas izstrādāt digitālā kultūras mantojuma saglabāšanas politiku, veicināt kultūras mantojuma digitalizāciju un atbalstīt kultūras mantojuma organizāciju sadarbību digitalizācijas jomā.⁷

Eiropas Savienība rosina dalībvalstis atbalstīt kultūras mantojuma digitalizāciju kopš 2001. gada, kad tika pieņemts Lundas principu dokuments un rīcības plāns, kuros norādīts, ka Eiropas kultūras un zinātnes informācijas resursi ir unikāla publiska vērtība, kas veido Eiropas dažādo sabiedrību kolektīvo, attīstībā esošo atmiņu, un veido fundamentālu pamatu Eiropas digitālā satura industrijām ilgtspējīgā zināšanu sabiedrībā.⁸ Ziņojumā "Jaunā renesanse", kuru 2011. gadā publicēja pēc trīs EK komisāru ierosmes izveidota pārdomu grupa, norādīts, ka digitalizācija piešķir jaunu elpu pagātnē radītajiem mākslas darbiem, pārvēršot tos par lielisku priekšrocību, ko var izmantot katrs atsevišķais lietotājs, un svarīgu digitālās ekonomikas sastāvdaļu. Tas ir milzīgs uzdevums, kas prasa lielus ieguldījumus – pēc pētījuma autoru aplēsēm ap 100 miljardiem eiro –, taču autori ir pārliecināti, ka ieguvums no digitalizācijas attaisno pūles, nodrošinot plašāku un demokrātiskāku piekļuvi kultūrai un zināšanām, radot priekšrocības visai izglītības sistēmai, veicinot inovāciju un uzņēmējdarbību. Ziņojuma autori pauž pārliecību, ka Eiropas Komisijai, Eiropas Savienības dalībvalstīm un Eiropas kultūras institūcijām ir jāuzņemas kopīga atbildība par to, lai Eiropas pilsoņi un ekonomika iegūtu visu, ko var sniegt Eiropas kultūras mantojuma pieejamība tiešsaistē, lai Eiropā iestātos „digitālā renesanse” un lai Eiropas kultūra nenonāktu „tumsības laikmetā”.⁹

2011. gada rudenī Eiropas Komisija publicēja ieteikumu par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu. Tajā norādīts, ka kultūras mantojuma digitalizācija joprojām ir viena no ES prioritātēm, kas atspoguļota programmā

⁵ IFLA/UNESCO Manifesto for Digital Libraries. Sk. <http://www.ifla.org/files/assets/digital-libraries/documents/ifla-unesco-digital-libraries-manifesto.pdf>

⁶ UNESCO Charter on the Preservation of Digital Heritage. Sk. http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=17721&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

⁷ UNESCO/UBC Vancouver Declaration. *The Memory of the World in the Digital Age: Digitization and Preservation*. Sk. http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/mow/unesco_abc_vancouver_declaration_en.pdf

⁸ *European Content in Global Networks. Coordination Mechanisms for Digitisation Programmes. The Lund Principles: Conclusions of Experts Meeting, Lund, Sweden, 4 April 2001*. Sk. ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/ist/docs/digicult/lund_principles-en.pdf

⁹ *The New Renaissance. Report of the 'COMITÉ DES SAGES'*. Sk. https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/final_report_cds_1.pdf

„Digitālā programma Eiropai”. Tajā dalībvalstīs tiek mudinātas vairāk digitalizēt atmiņas institūcijās pieejamos materiālus, lai nodrošinātu, ka kultūras un radošā satura jomā Eiropa saglabā savu līderpozīciju starptautiskā līmenī un iespējami efektīvāk izmanto bagātīgo kultūras materiālu. Attiecībā uz nacionālajiem centieniem ieteikumā norādīts, ka nacionālo dalībvalstu saskaņota rīcība, digitalizējot savu kultūras mantojumu, ļautu atbilstīgāk atlasīt materiālus un izvairīties no šādu darbību pārklāšanās. Savukārt attiecībā uz digitālā kultūras mantojuma saglabāšanu norādīts, ka vairākās dalībvalstīs nav ieviesta skaidra un visaptveroša politika šajā jomā¹⁰.

1.2. Sasaiste ar Latvijas politikas plānošanas dokumentiem

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam norādīts, ka jaunās tehnoloģijas dod iespēju virtuālo realitāti izmantot arī kultūras pieejamības uzlabošanai: latviskās kultūras telpas virtuālai paplašināšanai, kultūras mantojuma vērtību saglabāšanai un izplatīšanai, jaunu kultūras produktu un pakalpojumu radīšanai, kā arī kultūrizglītībai.¹¹

Nacionālajā attīstības plānā 2014.–2020. gadam paredzēts īstenot Latvijas kultūras nozares attīstību strauji mainīgajā tehnoloģiju vidē, īstenojot kultūrvēsturiskā mantojuma ilgtspējīgu izaugsmi un digitālā satura un tā e-pakalpojumu veidošanu atbalstošās teritorijās, to papildinot ar tādām dimensijām kā valodu tehnoloģiju attīstība, izglītības resursu digitalizācija, kultūrizglītības, mākslas, literatūras un kvalitatīvas informatīvās telpas pieejamība cilvēka drošumspējas prioritātes ietvaros.¹²

Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija” ir norādīts, ka jaunieši kultūru aizvien lielākā mērā iepazīst un patērē digitālā formātā, digitālie mediji izkonkurē drukātos medijus un veidojas digitāli radītais kultūras mantojums, kas rada nepieciešamību pēc jaunas politikas šī mantojuma saglabāšanā un pieejamības nodrošināšanā. Situācijā, kad izglītības procesā strauji pieaug kultūras satura digitālās pieejamības nozīme un nepieciešamība, digitalizētie kultūras resursi ir nepietiekami, turklāt attiecībā uz esošajiem nav pietiekami nodrošināta sasaiste starp kultūras un izglītības procesiem. Lai veicinātu jaunu zināšanu apgūšanu, kultūras un atmiņas institūcijām ir jāsadarbojas ar izglītības iestādēm, palīdzot nodrošināt mācību procesu ar enciklopēdiskiem digitālā kultūras mantojuma resursiem atbilstoši vecuma grupām un apmācību virzieniem. Svarīga ir iekļaušanās starptautiskajās digitālajās datu bāzēs (*Europeana* u.c.), kas palīdz vairot interesi par Latviju un tās kultūru visā pasaulē. Piekļūt vēstures gaitā radītajām kultūras vērtībām bieži traucē valodu barjeras – to mazināšanā un valodu daudzveidības saglabāšanā nozīmīga ir dabiskās valodas apstrādes tehnoloģiju, tostarp mašīntulkošanas sistēmu, attīstīšana un iekļaušana e-pakalpojumos.

¹⁰ Eiropas Komisijas ieteikums par kultūras materiālu digitalizāciju, pieejamību tiešsaistē un digitālu saglabāšanu. Sk. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:283:0039:0045:LV:PDF>

¹¹ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.
Sk. <http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/?doc=13857>

¹² Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2014. – 2020. gadam.
Sk. http://www.nap.lv/images/20121220_NAP2020_Saeim%C4%81_apstiprin%C4%81ts.pdf

Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam nosaka, ka kultūras resursu digitalizācija ir viens no nozīmīgākajiem aspektiem informācijas sabiedrības un uz zināšanām balstītas ekonomikas veidošanā un attīstībā, tāpēc svarīgi ir izmantot IKT iespējas kultūras pieejamības veicināšanai, kultūras klātbūtnei globālajā tīmeklī, gan sekmējot kultūras mantojuma vērtību saglabāšanu un izplatīšanu kā plašākai sabiedrībai, tā atsevišķu resoru vajadzībām, gan arī veicinot jaunu produktu un pakalpojumu radīšanu. Viens no informācijas sabiedrības pamatprincipiem ir attīstīta informācijpratība: radīt, atbalstīt un veicināt stratēģijas, līdzekļus un metodoloģijas, lai attīstītu spējas un prasmes izmantot informāciju un IKT.¹³

Stratēģijas izstrādē ņemtas vērā prasības, kuras attiecībā uz valsts IKT resursu attīstību un uzturēšanu izvirzītas koncepcijā Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības organizatoriskais modelis¹⁴.

1.3. Iesaistītās institūcijas un nevalstiskās organizācijas

Īstenotāji

Nozīmīgākie stratēģijas īstenotāji ir nacionālas nozīmes kultūras institūcijas, kas jau uzkrājušas ievērojamu pieredzi kultūras mantojuma digitalizācijas jomā un kuru pārvaldījumā ir nepieciešamais aprīkojums digitalizācijas procesu veikšanai, informācijas sistēmas digitālā kultūras mantojuma uzglabāšanas, pārvaldības un pieejamības nodrošināšanai – Latvijas Nacionālā bibliotēka, Kultūras informācijas sistēmu centrs, Latvijas Nacionālais arhīvs, atsevišķi valsts un pašvaldību muzeji. Būtiska loma stratēģijas īstenošanā ir arī citām kultūras institūcijām, kuru pārvaldījumā ir ievērojami kultūrvēsturiskas informācijas krājumi, kas būtu jādigitalizē, vai kuras var potenciāli iesaistīties digitālā kultūras mantojuma satura izplatīšanā – Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Nacionālais Kino centrs, valsts un pašvaldību akreditētie privātie un autonomie muzeji, valsts nozīmes un pašvaldību bibliotēkas, Latvijas Televīzija, Latvijas Radio, Latvijas Nacionālā opera un balets, „Latvijas koncerti”, valsts teātri un pilsētu un novadu kultūras centri.

Iespējamie sadarbības partneri

Stratēģijas īstenošanā var tikt iesaistītas arī citas institūcijas, kas ieinteresētas Latvijas digitālā kultūras mantojuma saglabāšanā un izplatīšanā, piemēram, izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas, satura partneri ārvalstīs, t.sk. *Europeana*, juridiskās un privātpersonas, kas ir ieinteresētas to rīcībā esošā satura saglabāšanā un atkārtotā izmantošanā digitālajā vidē.

¹³ *Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.-2020. gadam.*
Sk. http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/e_parv/?doc=12648

¹⁴ *Valsts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pārvaldības organizatoriskais modelis.*
Sk. http://www.varam.gov.lv/lat/par_ministriju/ministrs/ministra_iniciativas/?doc=17434

Iesaistītās nevalstiskās organizācijas

Stratēģijas īstenošanā nozīmīga loma ir visu kultūras nozaru nevalstiskajām organizācijām, t.sk. Latvijas Bibliotekāru biedrībai, Latvijas Muzeju biedrībai, Latvijas Arhīvistu biedrībai, kā arī starptautiskajām nevalstiskajām organizācijām, kuru uzmanības lokā ir kultūras satura digitalizācijas jautājumi, it īpaši *Europeana Association*.

1.4. Vīzija un virsmērķis

Vīzija

Latvijas iedzīvotājiem un ikvienam interesentam ir iespēja tiešsaistē iepazīties ar Latvijas kultūras mantojumu, izmantojot kvalitatīvus e-pakalpojumus. Tas kalpo par pamatu nacionālās identitātes stiprināšanai, kultūras, zinātnes, zināšanu sabiedrības un radošo industriju attīstībai. Ir nodrošināta nacionālā kultūras mantojuma ilgtermiņa saglabāšana digitālā formā, atkārtota izmantošana citās nozarēs un iekļaušanās vienotā Eiropas un pasaules kultūras digitālajā telpā.

Virsmērķis

Nodrošināt Latvijā radītā kultūras mantojuma fiksēšanu digitālā formā, ilgtermiņa saglabāšanu, plašu pieejamību sabiedrībai un atkārtotu izmantošanu.

Virsmērķis tiek īstenots, ievērojot šādus **pamatprincipus**:

1. Efektīva kultūras un atmiņas institūciju sadarbība, lai nodrošinātu kompetences attīstību un infrastruktūras koplietošanu, izmantojot kompetences centru modeli.
2. Publiskā sektora radīto digitālo resursu atkārtotas izmantošanas izglītības, zinātnes, kultūras un radošo industriju nozarēs veicināšana.
3. Kopēju digitalizācijas vadlīniju un standartu ievērošana, sistēmu sadarbības nodrošināšana.
4. Latvijas kultūras mantojuma integrācija Eiropas un pasaules digitālajā kultūrtelpā.

2. Esošās situācijas raksturojums

Laika posmā no 1999. gada, kad Latvijas atmiņas institūcijas – muzeji, bibliotēkas un arhīvi – uzsāka digitalizēt to krājumus, ir paveikts ievērojams darba apjoms – ir attīstīta infrastruktūra un informācijas sistēmas, ar kuru palīdzību institūcijas var digitalizēt to krājumā esošos materiālus un nodrošināt to pieejamību, ir uzkrāta labākās prakses pieredze un izstrādātas vadlīnijas digitalizācijas procesu īstenošanai, attīstīta virkne e-pakalpojumu digitālā kultūras mantojuma piekļuvei un izmantošanai un, pats galvenais, ir digitalizēts ievērojams apjoms Latvijas nacionālo kultūras bagātību. Latvija piedalās Eiropas digitālās

bibliotēkas *Europeana* veidošanā un citu pārrobežu projektu īstenošanā¹⁵ un aktīvi sadarbojas ar citām institūcijām Eiropā un pasaulē. Strauju digitalizācijas procesu attīstību ir sekmējusi ES struktūrfondu un cita ārvalstu finansējuma pieejamība, kas ir ļāvis digitalizēt nozīmīgu apjomu kultūras vērtību, izveidot Vienoto valsts arhīvu informācijas sistēmu (VVAIS), attīstīt Nacionālo muzeju kopkatalogu (NMKK) un Latvijas Nacionālās bibliotēkas veidoto Latvijas Nacionālo digitālo bibliotēku (LNDB) un tās pakalpojumus.

Lai arī digitalizācijas apjomi ir bijuši ievērojami, tomēr darāmā vēl ir daudz, lai īstenotu ilgtermiņa vīziju par to, ka viss nacionālais kultūras mantojums ir pieejams sabiedrībai arī digitālā veidā. LNB ir digitalizējusi gandrīz 50% no Latvijā izdotajiem periodiskajiem izdevumiem (apmēram 4 miljonus lappušu), taču digitalizēto grāmatu apjoms ir mazāks par 5% (apmēram 1 miljons lappušu); samērā neliels ir digitalizēto attēlizdevumu, karšu un audiovizuālo materiālu īpatsvars. Tāpat ierobežotā apjomā ir uzsākta arī digitāli dzimušo izdevumu saglabāšana. Latvijas muzeji ir aprakstījuši un pievienojuši kopkatalogam 820 825 000 krājuma priekšmetus jeb 14% to krājuma, tādējādi digitāli ir aplūkojami trīs reizes vairāk muzeju priekšmetu kā pastāvīgajās ekspozīcijās un izstādēs uz vietas. Latvijas Radio un Latvijas Televīzija sadarbībā ar Kultūras informācijas sistēmu centru digitalizējuši 4 200 stundas audio materiālu un 3 818 stundas video materiālu. Ir digitalizēts un padarīts pieejams vietnē *filmas.lv* Latvijas kino zelta arhīvs. LNA ir izveidota programma ar dzimtu vēstures pētniecību saistītu dokumentu digitalizācijai, tiešsaistē ir pieejamas dažādu konfesiju baznīcu grāmatas, Viskrievijas tautas skaitīšanas materiāli, revīziju dokumenti (ap 2,1 milj. lapu). Veidotas tematiskas dokumentu kopas (virtuālās izstādes), tematiskās datubāzes, izveidotas izmantošanas kopijas kinohronikām, notiek skaņu ierakstu, t.sk. Saeimas sēžu, digitalizācija (8511 glabājamās vienības), digitalizētas aptuveni 150 tūkst. fotogrāfijas.

Taču atsevišķās jomās, tostarp kultūras un vēstures pieminekļu, nemateriālā kultūras mantojuma, aktuālo kultūras un mākslas procesu digitālā fiksēšanā, digitāli dzimušā kultūras mantojuma saglabāšanā, līdz šim izdarīts ļoti maz. Piemēram, VKPAI rīcībā ir apjomīgs arhīvs – dokumentācijas centrs, kurā glabājas materiāli jau kopš 1924. gada. Svarīgākos dokumentus būtu jādigitalizē, bet nākotnē uzsvars jāliek uz objektu – kultūras pieminekļu – skenēšanu 3D formātā. Ne visās nozarēs ir arī pietiekams infrastruktūras nodrošinājums, piemēram, šobrīd Latvijā nav iespēju augstvērtīgai kinofilmu digitalizācijai un digitālajai restaurācijai.

Faktori, kas apgrūtinājuši digitalizācijas procesu norisi

Kopējas digitalizācijas stratēģijas trūkums. Līdz šim digitalizācijas procesi Latvijā ir pamatā balstījušies atsevišķu institūciju un to darbinieku entuziasmā. Lai arī atsevišķās nozaru stratēģijās ir paredzētas aktivitātes, kas saistītas ar kultūras mantojuma digitalizāciju, un liela nozīme ir bijusi kopš 2007. gada īstētajai programmai “Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka”, kopīga attīstības stratēģija kultūras mantojuma digitalizācijas jomā līdz šim nav izstrādāta, atšķirībā no, piemēram, Lietuvas un Igaunijas. Kultūras mantojuma digitalizācija

¹⁵ Piemēram, sadarbībā ar Igauniju un Krieviju ir realizēta eARHIVS izveide <http://www.earchive-estlatrus.eu/>

pēc savas būtības ir starpnozaru fenomens, tāpēc tās efektīvai īstenošanai nepieciešama cieša sadarbība, pasākumu koordinācija un kopīga pieejamo resursu izmantošana, lai samazinātu visai augstās digitalizācijas un ilglaicīgās saglabāšanas izmaksas un novērstu centienu dublēšanos un neefektīvu resursu izmantošanu. Tāpēc viens no būtiskākajiem priekšnosacījumiem digitalizācijas procesu attīstībai ir efektīva sadarbības tīkla izveide un visai kultūras nozarei kopīgas stratēģijas īstenošana digitalizācijas jomā.

Pastāvīga un ilgtspējīga finansējuma trūkums. Iepriekš minētais nozīmē arī to, ka kultūras mantojuma digitalizācijai nav bijis nodrošināts pastāvīgs un ilgtspējīgs finansējums – būtiski lielākā daļa paveiktā īstenota ar ES struktūrfondu un citu projektu finansiālu atbalstu, savukārt institūciju budžeta līdzekļi neļauj īstenot mērķtiecīgu un apjomīgu to krājumu digitalizāciju. Jāņem vērā arī tas, ka digitālo kolekciju ilgtermiņa saglabāšana, tehniskās infrastruktūras un informācijas sistēmu uzturēšana, autoratlīdzības (licenču maksas) samaksa un digitālo pakalpojumu nodrošināšana prasa ievērojamus finanšu līdzekļus.

Ja institūcijām digitalizācijas aktivitātes jāfinansē tikai no to budžeta līdzekļiem vai arī jāpaļaujas tikai uz projektu finansējumu, tas ievērojami samazina to motivāciju un iespējas īstenot mērķtiecību un plānveidīgu digitalizācijas stratēģiju. Tas savukārt palielina risku, ka izveidotās sistēmas, resursi, e-pakalpojumi un kompetences netiek pienācīgi attīstīti un tiek zaudēta daļa no projektu gaitā radītā ieguvuma. Tāpēc ir būtiski nozarei kopumā nodrošināt pastāvīgu un prognozējamu piekļuvi finansējumam, kombinējot dažādus finansējuma avotus, tai skaitā izskatot iespējas piesaistīt privāto finansējumu un gūt ieņēmumus no digitalizācijas rezultātu izmantošanas. Tas nodrošinātu digitalizācijas procesu nepārtrauktību – gan sistēmu, pakalpojumu un cilvēkresursu attīstībā, gan uzkrātās kompetences pārmantojamības jomā, gan elastību, pielāgoties tehnoloģiju attīstības iespējām.

Nepietiekama vērība ilglaicīgās saglabāšanas jautājumiem. Līdzšinējo aktivitāšu galvenie uzsvāri ir likti uz digitalizāciju, infrastruktūras attīstīšanu un sistēmu izveidi, taču samērā maza vērība ir piešķirta digitālā kultūras mantojuma ilgtermiņa saglabāšanas jautājumiem, tai skaitā digitālā formātā radītā kultūras mantojuma efektīvai saglabāšanai. Visvairāk šajā jomā ir paveicis Latvijas Nacionālais arhīvs, atbildot uz tam izvirzīto prasību – spēt saglabāt arī digitālā formātā radītos dokumentus. Taču nozarē kopumā nav nostiprināta kompetence, apkopota labākās prakses pieredze un izstrādātas vadlīnijas šajā jomā. Katra institūcija realizē digitālo saglabāšanu pēc savas izpratnes un iespējām, kas rada nopietnus riskus digitalizācijas rezultātu ilgtspējai. Vēl vairāk – pastāv risks, ka liela daļa kultūras vērtību, kas tiek radītas tikai digitālā formātā, tiks neatgriezeniski zaudētas, ja tās netiks saglabātas jau vistuvākajā laikā. Ņemot vērā, ka digitālo objektu ilgtermiņa saglabāšanas izmaksas ir ļoti augstas, institūcijām pēc iespējas vairāk būtu jāsadarbojas un jākoncentrē to rīcībā esošie resursi un kompetences, lai mazinātu šos riskus.

Informācijas sistēmu sadarbības problēmas. Nepietiekama sadarbība un kopīgas informācijas arhitektūras neesamība līdzšinējo projektu realizēšanā ir radījuši situāciju, ka izveidotās informācijas sistēmas nenodrošina pietiekamu savstarpējo sadarbību un zināmā mērā dublējas funkcionalitātes ziņā. Piemēram, katra no radītajām nozaru specifiskajām

sistēmām savā veidā nodrošina datu piegādi Eiropas digitālajai bibliotēkai *Europeana* un digitālo objektu unikālo identificēšanu, kā arī ilgtermiņa saglabāšanas procedūras. Ņemot vērā nepieciešamību koncentrēt pieejamos resursus un zināšanas, ir nepieciešams panākt arī ciešāku esošo sistēmu sadarbību, lai nodrošinātu efektīvāku datu apmaiņu, piemēram, lai nodrošinātu dažādās sistēmās radīto datu vienotu identificēšanu, saglabāšanu un meklēšanu. 21. gadsimta sabiedrība sagaida tūlītēju piekļuvi informācijai no jebkuras ierīces, tāpēc ir nepieciešams attīstīt kopīgu meklēšanas mehānismu un vienotu piekļuves punktu visam Latvijā uzglabātajam digitālajam kultūras mantojumam, vienlaikus nodrošinot tā labu redzamību tīmekļa meklētājos. Nodrošinot kvalitatīvas un visaptverošas meklēšanas iespējas, kultūras mantojuma resursu integritāti un piekļuvi ar modernajām, tai skaitā mobilajām, tehnoloģijām, ir iespējams sekmēt lietotāju, it īpaši jaunās paaudzes, interesi par savas zemes vēsturi un kultūru.

Kompetences trūkums ar digitalizāciju un digitālo saglabāšanu saistītos jautājumos ir viens no būtiskākajiem apstākļiem, kas atmiņas institūcijām traucē plānot un mērķtiecīgi virzīties resursu pieejamības nodrošināšanas virzienā. Šādu kompetenci nav iespējams izveidot īsā laika posmā, tāpat ierobežotās atalgojuma iespējas būtiski ierobežo iespējas piesaistīt eksperta līmeņa informācijas tehnoloģiju speciālistus, kas varētu nodrošināt atmiņas institūcijās iekšēju un patstāvīgi pieejamu kompetenci. Tāpēc stratēģijā īpašs uzsvars likts uz kompetenču attīstīšanu un koncentrēšanu, izmantojot kompetences centru modeli.

Krasi atšķirīgā digitalizācijas procesu intensitāte dažādās jomās. Ja bibliotēkas līdz šim ir bijušas izteiktas līderes, tad citās jomās – piemēram, nemateriālā kultūras mantojuma un kultūras pieminekļu jomās – ir paveikts ļoti maz. Tas lielā mērā saistīts arī ar šo nozaru specifiku. Piemēram, nemateriālā kultūras mantojuma digitalizācija ir sevišķi sarežģīts process – ir jāfiksē mutvārdu tautas tradīcijas un amatu prasmes, kur galvenais informācijas nesējs ir cilvēks. Audiovizuālais saturs ir digitalizēts nelielā apjomā gan digitalizācijas augsto izmaksu, gan neskaidro autortiesību jautājumu dēļ. Tāpat nepietiekama ir aktuālo kultūras procesu un notikumu fiksēšana un identitātes liecību saglabāšana. Tāpēc šīs stratēģijas īstenošanā īpaša vērība būtu piešķirama tām nozarēm, kas līdz šim bijušas mazāk iesaistītas digitalizācijas procesos.

Neatrisināti autortiesību jautājumi. Lai padarītu sabiedrībai plaši pieejamus ar autortiesībām aizsargātos kultūras mantojuma objektus digitālajā vidē, kultūras institūcijām ir jāiegūst autortiesību un blakustiesību subjektu¹⁶ atļaujas (licences). Ļoti bieži institūcijām nākas saskarties ar situāciju, ka Latvijas tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas nepārstāv institūciju krājumos esošo objektu autorus un nevar izsniegt licences šo darbu pieejamības nodrošināšanai. Līdz ar to kultūras institūcijām tiek radīts ievērojams administratīvais slogs, kas saistīts ar autortiesību un blakustiesību subjektu¹⁷ noskaidrošanu, sazināšanos ar minētajiem tiesību subjektiem vai to pārstāvjiem un attiecīgo licenču saņemšanu. Autortiesību likums gan paredz iespēju¹⁸ institūcijām sniegt piekļuvi ar

¹⁶ Autori un viņu tiesību pārņēmēji.

¹⁷ Arī tos pārstāvošās organizācijas.

¹⁸ Sk. Autortiesību likuma 23.pantu. Sk. <http://likumi.lv/doc.php?id=5138>

autortiesībām aizsargājamiem darbiem institūciju telpās bez atļaujas saņemšanas no autortiesību vai blakustiesību subjektiem, taču šie piekļuves nosacījumi nespēj apmierināt sabiedrības vajadzības un neatbilst 21. gadsimta realitātēm, it īpaši attiecībā uz darbiem, no kuru izmantošanas autori vairs negūst ekonomisku labumu. Arī 2014. gadā pieņemtie Autortiesību likuma grozījumi attiecībā uz nenoskaidrotu tiesību subjektu darbiem (t.s. bāreņdarbiem) būtiski neuzlabo situāciju, ņemot vērā ārkārtīgi sarežģīto un darbietilpīgo kārtību, kādā darbi atzīstami par bāreņdarbiem. Audiovizuālajā sektorā vēl joprojām ir neatrisināts jautājums par padomju laikā uzņemto filmu blakustiesībām. Viss augstāk minētais ir ievērojami bremsējis ar autortiesībām aizsargāto darbu digitalizēšanu.

Lai padarītu pieejamu un izmantojamu sabiedrībai kultūras mantojumu, kas ir aizsargāts ar autortiesībām, bet kas vairs netiek komerciāli izmantots, ir būtiski nodrošināt autortiesību regulējuma pielāgošanu digitālās vides prasībām, kā arī nodrošināt efektīvu autortiesību un blakustiesību kolektīvo pārvaldījumu gadījumos, kad minēto tiesību individuālais pārvaldījums rada nesamērīgi lielu administratīvo slogu. Ņemot vērā, ka nacionālais normatīvais regulējums autortiesību jomā lielā mērā ir atkarīgs no Eiropas Savienības tiesību aktiem un starptautiskajiem nolīgumiem autortiesību jomā, ir būtiski nodrošināt atbildīgo valsts institūciju un ieinteresēto pušu aktīvu iesaisti minēto tiesību aktu pārskatīšanas un izstrādes procesos. Tāpat ir būtiski apzināties, ka paralēli normatīvā regulējuma pilnveidei ir jārisina jautājums par atbilstoša finansējuma nodrošināšanu autortiesību un blakustiesību subjektu atļauju saņemšanai, lai varētu īstenot digitalizētā un digitāli radītā mantojuma pieejamību.

Nepietiekami izmantota sinerģija ar citām nozarēm, it īpaši ar izglītību un radošajām industrijām. Līdzšinējā prakse pierāda, ka liela apjoma digitalizētu kultūras mantojuma materiālu izvietošana internetā vēl nenodrošina plašu to izmantošanu. Lai paveiktais darbs patiešām būtu noderīgs sabiedrībai, ir jānodrošina tā jēgpilna izmantošana citās nozarēs un to produktos un pakalpojumos. Tajā sabiedrības daļā, kas aktīvi neinteresējas par kultūras mantojumu, nereti pietrūkst informētības par digitālo kultūras jomas pakalpojumu iespējām, un šie resursi ne vienmēr spēj nodrošināt to, ka vajadzīgā informācija tiek nodrošināta lietotājam vajadzīgajā brīdī un veidā. Tāpēc būtiski ir nodrošināt digitālo kultūras resursu iegulšanu tur, kur lietotāji tos meklē – vai tie būtu digitālie mācību līdzekļi, vai *Wikipedia*, vai sociālie mediji. Tāpat būtisku lomu digitālo resursu pieejamība var spēlēt radošo industriju darbībā, gan iedvesmojot jaunu darbu radīšanai, gan izmantojot kultūras resursus jaunos lietojumos, piemēram, radot mobilās aplikācijas tūrisma nozarē.

Stipro un vājo pušu analīze

PRIEKŠROCĪBAS (ieکشējie faktori)

- Latvijas atmiņas institūcijas ir uzkrājušas ievērojamu apjomu unikālu kultūras mantojuma objektu.
- Atmiņas institūciju darbiniekiem ir liela pieredze un kompetence darbā ar kultūras mantojumu.
- Vairums nozīmīgāko atmiņas institūciju ir uzkrājušas zināmu digitalizācijas kompetenci un projektu, tai skaitā starptautisku, īstenošanas pieredzi.
- Izstrādāta bāzes metodika un standarti digitālo objektu un to metadatu veidošanai.
- Radīta bāzes infrastruktūra digitālo objektu uzkrāšanai un piekļuves nodrošināšanai. Tās uzlabošana un koplietošanas nodrošināšana potenciāli ļautu ne tikai realizēt tehnoloģiski sarežģītus digitalizācijas projektus, bet arī iesaistīties digitalizācijā nelielām AI.
- Sagatavotas daudzas, t. sk. atsevišķas ļoti apjomīgas, digitalizēto objektu kolekcijas, kas daļēji jau tagad ir integrētas Eiropas un pasaules digitālā kultūras mantojuma sistēmās, piemēram, *Europeana*, *The European Library*, *World Digital Library* u.c.
- Līdzīgi darbības mērķi ir pamatā ciešai sadarbībai starp atmiņas institūcijām, kas paver iespējas straujai digitālās kompetences un kapacitātes celšanai, resursu un līdzekļu ekonomikai, kā arī kvalitatīvu un pieprasītu e-pakalpojumu radīšanai.
- Vēsturiski izveidojusies atmiņas institūciju kā zināšanu krātuvju reputācija sabiedrībā ir augsta.

TRŪKUMI (ieکشējie faktori)

- Atmiņas institūciju īstenoātā kultūras mantojuma digitalizācija ir fragmentāra, un nav izveidota vienota piekļuve radītajiem resursiem.
- Kultūras mantojuma digitalizācijas process nenotiek regulāri un plānveidīgi, bet pārsvarā atsevišķu projektu ietvaros.
- Nenotiek mērķtiecīga digitāli radītā kultūras mantojuma savākšana un saglabāšana.
- Sadarbība starp atmiņas institūcijām un partneriem izglītības, zinātniskajā un privātajā sektorā ir vāja un neattīstīta.
- Nav izveidots mehānisms, kas ļautu dažādu atmiņas institūciju radītās digitālo objektu kolekcijas savietot metadatu līmenī, kas nodrošinātu vieglu to integrāciju Eiropas kopējā kultūras mantojuma vidē.
- Nenotiek plānveidīga un regulāra esošā/radītā digitālā mantojuma uzturēšana un atjaunināšana (tas ir samērā dārgs process, kuram nepietiek līdzekļu un resursu).

- Netiek pietiekami pētītas lietotāju vajadzības un veidoti tām atbilstoši e-pakalpojumi.
- Zema sabiedrības informētība par pieejamajiem digitalizācijas rezultātiem.
- Atmiņas institūcijās pietrūkst digitalizācijas jomā kompetentu speciālistu.
- Atmiņas institūciju prestīzs sabiedrības acīs jaunāko tehnoloģiju izmantošanas kontekstā ir zems, un to tēls nesaistās ar tehnoloģiju sniegto iespēju veiksmīgu izmantošanu.

IESPĒJAS (ārējie faktori)

- Eiropas Savienības un nacionālā politika ir labvēlīga kultūras mantojuma digitalizācijas veicināšanai.
- Pieejams Eiropas Savienības finansējuma atbalsts digitalizācijas un infrastruktūras izveidošanas projektiem, kura iegūšana ir cieši saistīta ar mūsu iespējām pielietot starptautiskās rekomendācijas un paaugstināt projektu realizācijas un starptautiskās sadarbības kapacitāti.
- ES virtuālā kultūrtelpa ir atvērta dalībvalstu nacionālo kultūras vērtību ieplūšanai, kas ļautu būtiski palielināt ES dalībvalstu iedzīvotāju iespējas iepazīties ar mūsu valsts vēsturi un kultūru, līdz ar to arī celt mūsu valsts atpazīstamību un prestižu starptautiskajā vidē.
- Kopējais e-pārvaldes un ieviesto e-pakalpojumu izmantošanas līmenis sabiedrībā nemitīgi pieaug, kas paver reālas iespējas atmiņas institūcijām izveidot vajadzīgus un pieprasītus e-pakalpojumus, kā arī sniegt atbalstu radošajām industrijām un uzņēmējdarbībai.
- Sabiedrībā ir potenciāla interese par kultūras mantojuma izmantošanu zinātnes, studiju un brīvā laika nodarbībās. Realizējot mērķtiecīgi orientētu atmiņas institūciju digitālo pakalpojumu mārketingu, ir iespējams būtiski veicināt sabiedrības interesi, palielinot tā nozīmi un uzlabojot atmiņas institūciju tēlu.

DRAUDI (ārējie faktori)

- Bez ilgtspējīga valsts budžeta finansējuma digitalizācijas kompetences tīkla izveidei, digitalizācijas un digitālās saglabāšanas procesu nodrošināšanai Latvijā neveidosies vienota virtuālā kultūras telpa, piekļuve digitālajam kultūras mantojumam, netiks nodrošināta tā mūžsaglabāšana un saistītie e-pakalpojumi, kā arī netiks digitalizēti kultūras mantojuma objekti, kuri ir uz iznīcības robežas, un savākts digitāli dzimušais kultūras mantojums.
- 2015.–2020. gada ES plānošanas periodā var netikt piešķirts nacionālais un ES struktūrfondu atbalsts, kas būtiski kavētu digitalizācijas procesu virzību un apdraudētu iespējas realizēt stratēģijā nospraustos mērķus un uzdevumus.

- Pietrūkst valdības un sabiedrības atbalsta tādu izmaiņu veikšanai tiesiskajā regulējumā, bez kurām nav iespējama virzība uz plašas piekļuves nodrošināšanu kultūras mantojumam digitālajā vidē.
- Tehnoloģiju straujā attīstība prasa nemitīgi modernizēt digitālo objektu glabāšanas un piekļuves sistēmas, lai nodrošinātu mūžsaglabāšanu, formātu savietojamību un piekļuvi no jaunākajām sistēmām, kas ļautu izvairīties no jau uzkrātās informācijas zudumiem.
- Bez sabiedrības informācijpratības līmeņa paaugstināšanas nav iespējams nodrošināt pienācīgu interesi par digitalizēto kultūras mantojumu un veidot pozitīvu e-pakalpojumu izmantošanas praksi.
- Atmiņas institūcijām jābūt gatavām sadarboties ar līdzīga profila komercuzņēmumiem, taču, veidojot sadarbību, ir jāņem vērā, ka tie var radīt potenciālus konkurences apstākļus.

3. Atbilstība „Radošās Latvijas” prioritātēm

„Radošās Latvijas” virsmērķis ir „**Latvija – zeme ar bagātu un koptu kultūras mantojumu, vitālu un daudzveidīgu kultūras dzīvi, radošiem cilvēkiem, konkurētspējīgām radošajām industrijām un augšupejošu dzīves kvalitāti ikvienam**”, kura īstenošanai noteiktas šādas prioritātes:

1. Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos.
2. Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība.
3. Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas.
4. Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība.

Kultūras kapitāla saglabāšanas un attīstības kontekstā būtiskākie Stratēģijā izvirzītie mērķi ir:

- nodrošināt kultūras institūciju īstenoto digitalizācijas procesu ilgtspēju, izveidojot digitālā kultūras mantojuma kompetences tīklu;
- pilnveidot normatīvo aktu bāzi digitālā kultūras mantojuma saglabāšanas un piekļuves atbalstam, veicot izmaiņas normatīvajos aktos, lai nostiprinātu digitālā kultūras mantojuma veidošanu un saglabāšanu kā vienu no atmiņas institūciju pamata funkcijām un noteiktu kārtību, kā tām jānodrošina datu ilglaicīga saglabāšana digitālā formātā;
- nodrošināt ilgtspējīgu finansējuma modeli regulārai un sistemātiskai kultūras mantojuma digitalizācijai, digitālajai saglabāšanai un pieejamībai, izveidojot

finansēšanas kārtību digitālā kultūras mantojuma kompetences centru izveidei un to darbības nodrošināšanai, atjaunojot VKKF kultūras mantojuma digitalizācijas programmu, izstrādājot un īstenojot ES programmu projektus, kas atbalsta digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijā izvirzīto mērķu īstenošanu, kā arī attīstot valsts, pašvaldību un privāto partnerību.

- realizēt pāreju uz jaunu muzeju krājuma aprakstu veidošanu tikai elektroniskā veidā;
- nodrošināt kultūras un atmiņas institūciju radīto datu savietojamību un to apmaiņas iespēju.

Radošuma sekmēšanai mūžizglītībā un uz darba tirgu orientētas kultūrizglītības veidošanas aspektā būtiskākie Stratēģijā izvirzīti mērķi ir:

- nodrošināt kultūras nozares speciālistu kvalifikācijas celšanu digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomās, t.sk., veidojot un īstenojot klātienē un tālmācības apmācību programmas;
- nodrošināt digitālā kultūras mantojuma, t.sk. Latvijas Kultūras kanona vērtību un filmu, plašu pieejamību Latvijā, kā arī latviešu skolās un kultūras centros ārvalstīs;
- izveidot sabiedrības informācijpratības prasmju attīstīšanas programmu un realizēt to publisko bibliotēku tīklā;
- veikt pētniecību digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomās, t.sk., īstenojot starptautiskus un nacionālus pētniecības projektus.

Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamības aspektā būtiskākie Stratēģijā izvirzīti mērķi ir:

- Nodrošināt plašu par valsts finansējumu un ar autortiesībām neaizsargāto digitālo resursu metadatu masīvu brīvu pieejamību tīmeklī un to atkalizmantošanas iespējas;
- Attīstīt kultūras un atmiņas institūcijās pieejamo digitalizācijas infrastruktūru un veikt regulāru un mērķtiecīgu Latvijas kultūras institūciju krājumu digitalizāciju un nemateriālā kultūras mantojuma regulāru un mērķtiecīgu digitālu fiksēšanu, veidot jaunas digitālās kolekcijas un nodrošināt esošo kolekciju pieejamību, t.sk. veikt pašvaldību institūciju digitālo kolekciju integrēšanu kopējā valsts digitālā kultūras mantojuma pārvaldības un meklēšanas sistēmā;
- Attīstīt nacionālā mantojuma digitālo objektu meklēšanas un piegādes sistēmu *Europeana LNDB* ietvarā;
- Izveidot un regulāri papildināt brīvpieejas zinātniskās darbības rezultātu *Open Access* repozitāriju un zinātniskās darbības datu *Open Data* repozitāriju;

- Attīstīt mūsdienu prasībām atbilstošu latviešu valodas korpusu un daudzvalodu paralēlos korpusus, latviešu valodas mašintulkošanas metodes un rīkus, attīstīt digitālo humanitāro zinātņu infrastruktūru un pētniecības rīkus;
- Izveidot un ieviest digitālā kultūras mantojuma licencēšanas sistēmu un ērtu tiešsaistes norēķinu iespēju;
- Attīstīt digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgās saglabāšanas infrastruktūru un nodrošināt digitalizētā un digitāli dzimušā kultūras mantojuma ilglaicīgu saglabāšanu;
- Radīt un adaptēt inovatīvas tehnoloģijas kultūras mantojuma digitālai izmantošanai, t.sk. nodrošināt digitālā kultūras mantojuma pieejamību mobilajās ierīcēs un daudzvalodu piekļuvi digitālajām kolekcijām;
- Sniegt sabiedrībai jaunus kultūras mantojuma e-pakalpojumus, t.sk. izstrādāt tehnoloģisko platformu e-grāmatu iegādei un patapināšanai bibliotēkās un izveidot arhīva virtuālo lasītavu.

4. Rīcības virzieni, mērķi un uzdevumi

4.1. Atbalsts digitālā kultūras mantojuma veidošanai kultūras institūcijās

1. rīcības virziena mērķi tiek izvirzīti saskaņā ar *Radošajā Latvijā* iezīmētajām prioritātēm un rīcības virzieniem:

- 1. prioritātes *Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos* rīcības virzieniem, kas paredz labvēlīgas vides veidošanu kultūras mantojuma saglabāšanai un attīstībai, nodrošināt kultūras resursu, tostarp cilvēkresursu, saglabāšanu, attīstību un pieejamību un efektīvu kultūrpārvaldību;
- 2. prioritātes *Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība* rīcības virzieniem, kas paredz nodrošināt konkurētspējīgu pētniecību un darba tirgum pielāgotu profesionālo tālākizglītību;
- 4. prioritātes *Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība* rīcības virzieniem, kas paredz sekmēt plašu kultūras mantojumā balstītu pakalpojumu pieejamību reģionos, digitālā satura veidošanu un e-pakalpojumu attīstību.

Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā un iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums (EUR)	Indikatīvie finansējuma avoti
1. rīcības virziens: Atbalsts digitālā kultūras mantojuma veidošanai kultūras institūcijās					
1. mērķis: Nodrošināt kultūras un atmiņas institūciju īstenoto digitalizācijas procesu ilgtspēju					
1.1. Veidot un īstenot kultūras mantojuma digitalizācijas un ilglaicīgās saglabāšanas politiku; veidot, uzkrāt un izplatīt kultūras institūcijās kompetenci digitalizācijas jomā.	1.1.1. Izveidot Digitālā kultūras mantojuma padomi.	06.2015	KM		Valsts budžets (RL 4.prioritāte/ 1.2.2.aktivitāte)
	1.1.2. Izveidot digitālā kultūras mantojuma kompetences tīklu un nodrošināt tā darbību ¹⁹ .	12.2020	LNB, LNA, KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	6 966 600 (DKMKC izveidei un darbībai)	Valsts budžets (RL 4./1.2.2.)
	1.1.3. Veikt pētniecību digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomās, t.sk. īstenojot starptautiskus un nacionālus pētniecības projektus.	12.2020	LNB sadarbībā ar citām pētniecības institūcijām	300 000	Valsts budžets, IZM administrēto ERAF programmu ietvaros (RL 2./3.2.4.)
1.2. Uzlabot kultūras nozares speciālistu kompetenci digitālā kultūras mantojuma veidošanas, saglabāšanas un izmantošanas jomās.	1.2.1. Veidot un izplatīt metodiskos materiālus un zināšanu bāzi digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomās.	12.2020	LNB, LNA, KISC	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	1.2.2. Izstrādāt kultūras pieminekļu mantojuma digitalizācijas vadlīnijas.	12.2016	VKPAI, LNB	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	1.2.3. Veidot klātienēs un tālmācības apmācību programmas kultūras nozares speciālistiem digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomās.	12.2017	LNB, KISC	150 000	Valsts budžets (RL 2./4.1.2.)

¹⁹ Kultūras mantojuma digitalizācijas un digitālās saglabāšanas kompetences veidošanu un izplatīšanu, t.sk. līdzdalību starptautiskajās profesionālajās organizācijās.

	1.2.4. Īstenot kultūras nozares speciālistu apmācības digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomās.	12.2020	LNB, KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	400 400	Valsts budžets (RL 2./4.1.2.)
1.3. Veicināt pašvaldību un privātā sektora institūciju krājumu iekļaušanos nacionālajā digitālajā kultūras mantojumā.	1.3.1. Atbalstīt pašvaldību institūciju digitālo kolekciju iekļaušanu kopējā valsts digitālā kultūras mantojuma pārvaldības un meklēšanas sistēmā.	12.2020	LNB, KISC	200 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	1.3.2. Sniegt metodisko atbalstu un konsultācijas digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomās pašvaldību un privātā sektora institūcijām.	12.2020	LNB, KISC	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
2. mērķis: Pilnveidot normatīvo aktu bāzi digitālā kultūras mantojuma saglabāšanas un piekļuves atbalstam.					
2.1. Pilnveidot normatīvo aktu bāzi, lai nodrošinātu digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgu saglabāšanu.	2.1.1. Veikt izmaiņas normatīvajos aktos ²⁰ , lai nostiprinātu digitālā kultūras mantojuma veidošanu un saglabāšanu kā vienu no atmiņas institūciju pamata funkcijām un noteiktu kārtību, kā tām jānodrošina datu ilglaicīga saglabāšana digitālā formātā.	12.2016	KM		Budžeta ietvaros
	2.1.2. Veikt izmaiņas normatīvajos aktos ²¹ , lai nodrošinātu publikāciju digitālo kopiju vākšanu izdevumu ilglaicīgai saglabāšanai un latviešu valodas korpusa izveidei.	12.2016	KM		Budžeta ietvaros
2.2. Pilnveidot normatīvo aktu bāzi, lai nodrošinātu digitālā kultūras mantojuma resursu plašu pieejamību	2.2.1. Izvērtēt iespējas un atbilstoša izvērtējuma secinājumu gadījumā veikt izmaiņas Autortiesību likumā attiecībā uz autortiesību un blakustiesību administrēšanas atvieglošanu, lai veicinātu	12.2017	KM		Budžeta ietvaros

²⁰ LNB likumā, Bibliotēku likumā, Muzeju likumā, Arhīvu likumā u.c.

²¹ T.sk. Obligātā eksemplāra likumā.

sabiedrībai.	pieejamību ar autortiesībām aizsargātajam digitalizētajam un digitāli dzimušajam kultūras mantojumam atmiņas un izglītības institūcijās un nodrošinātu atlīdzību tiesību īpašniekiem par attiecīgo darbu un blakustiesību objektu izmantošanu.				
2.3. Pilnveidot normatīvo aktu bāzi, lai uzlabotu kultūras institūciju pārvaldību un to darbības plānošanu.	2.3.1. Veikt izmaiņas normatīvajos aktos ²² , lai noteiktu LDKK par Latvijas reģionu kultūras institūciju, to darbības, pārklājuma un infrastruktūras plānošanas instrumentu.	12.2016	KM		Budžeta ietvaros
3. mērķis: Nodrošināt ilgtspējīgu finansējuma modeli regulārai un sistemātiskai kultūras mantojuma digitalizācijai, digitālajai saglabāšanai un pieejamībai.					
3.1. Nodrošināt digitalizācijas un digitālās saglabāšanas kompetences centru ilgtspējīgu finansējumu.	3.1.1. Izveidot finansēšanas kārtību DKM kompetences centru nepārtrauktas darbības nodrošināšanai.	12.2016	KM		Budžeta ietvaros
3.2. Nodrošināt finansējumu valsts, pašvaldību un privātā sektora pieteiktiem kultūras mantojuma digitalizācijas projektiem.	3.2.1. Atjaunot VKKF kultūras mantojuma digitalizācijas programmu ²³ .	12.2017	KM, VKKF	500 000	Valsts budžets (RL 1./1.1.6.)

²² Teritorijas attīstības plānošanas likumā.

²³ Lai nodrošinātu valsts, pašvaldību un privātā sektora institūcijām līdzvērtīgas iespējas īstenot kultūras mantojuma digitalizācijas projektus, ievērojot vienotus digitalizācijas standartus, un digitalizētā kultūras mantojuma ilgtermiņa saglabāšanu un iekļaušanos vienotā meklēšanas sistēmā.

3.3. Piesaistīt ārvalstu finansējumu, tai skaitā ES līdzekļus, digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijas īstenošanai.	3.3.1. Izstrādāt un īstenot ES ²⁴ programmu projektus, kas atbalsta digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijā izvirzīto mērķu īstenošanu.	12.2020	LNB, KISC, kultūras un atmiņas institūcijas		Budžeta ietvaros
3.4. Veicināt valsts un privātā sektora sadarbību kultūras mantojuma digitalizācijas jomā un privātā sektora finansējuma piesaisti kultūras mantojuma digitalizācijas projektu īstenošanai.	3.4.1. Izvērtēt iespējas attīstīt publiskās un privātās partnerības projektus kultūras mantojuma digitalizācijas jomā.	12.2020	Kultūras un atmiņas institūcijas		Budžeta ietvaros
	3.4.2. Iesaistīt sabiedrību un piesaistīt ziedojumus (finansu, tehnoloģiju, darba, satura) kultūras mantojuma digitalizācijas nodrošināšanai.	12.2020	Kultūras un atmiņas institūcijas		Budžeta ietvaros
4. mērķis: Nodrošināt kultūras un atmiņas institūciju radīto datu savietojamību un to apmaiņas iespēju.					
4.1. Nodrošināt kultūras institūciju veidotā digitālā kultūras mantojuma atbilstību vienotām kvalitātes prasībām.	4.1.1. Pilnveidot kultūras mantojuma digitalizācijas un ilglaicīgās saglabāšanas labās prakses vadlīnijas un regulāri tās atjaunot, tai skaitā veikt nepieciešamo standartu adaptēšanu.	12.2020	LNB, KISC	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
4.2. Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma resursu vienotu pārvaldību un meklēšanu tajā, kā arī digitālā kultūras mantojuma	4.2.1. Attīstīt nacionālā mantojuma digitālo objektu meklēšanas un piegādes sistēmu <i>Europeana</i> LNDB ietvarā.	12.2017	LNB	300 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	4.2.2. Nodrošināt regulāru <i>Europeana</i> satura papildināšanu.	12.2020	LNB, KISC, kultūras un atmiņas	150 000	Valsts budžets (RL 1./1.2.4.)

²⁴ ERAF, ESF ES infrastruktūras savienošanas instrumenta (CEF), ES pētniecības un inovāciju (Horizon 2020) programmas, ES Baltijas jūras reģiona stratēģijas rīcības plāna, Eiropas teritoriālo sadarbības programmas.

iekļaušanu Eiropas digitālajā bibliotēkā <i>Europeana</i> un citos starptautiskajos kultūras resursos.			institūcijas		
	4.2.3. Pilnveidot nacionālo kultūras informācijas meklētāju un statistikas uzskaites vidi LDKK ietvaros.	12.2017	KISC	100 000 un 300 000	Valsts budžets (RL 1./4.3.1.); valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
4.3. Nodrošināt vienotu digitālā kultūras mantojuma kolekciju un datu bāzu reģistru.	4.3.1. Atmiņas un kultūras institūciju veidoto digitālo kolekciju un datu bāzu reģistra izveide.	12.2017	KISC	100 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	4.3.2. Digitālo kolekciju reģistra regulāra papildināšana.	12.2020	KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	100 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
4.4. Padarīt digitālo objektu metadatus vieglāk izmantojamus sabiedrībai.	4.4.1. Digitālo objektu metadatu bagātināšana ar atsaucēm uz ārējiem datu resursiem (VIAF, <i>GeoNames</i> , <i>Vikipēdija</i> , <i>Dbpedia</i> u.c.)	12.2020	LNB, kultūras un atmiņas institūcijas	150 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	4.4.2. Autoritatīvo datu, kontrolēto vārdnīcu un tēzauru saturiska attīstīšana un to koplietošanas nodrošināšana atmiņas institūciju lietotajās informācijas sistēmās.	12.2020	LNB, KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	200 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
4.5. Pilnveidot kultūras mantojuma digitalizācijas un digitālās saglabāšanas jomu terminu bāzi un nodrošināt plašu piekļuvi tiem.	4.5.1. Ar kultūras mantojuma digitalizāciju, digitālo saglabāšanu un piekļuvi saistīto terminu datu bāzes izveide un iekļaušana starptautiskajos terminoloģijas resursos.	12.2016	LNB	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	4.5.2. Terminu bāzes regulāra papildināšana.	12.2020	LNB	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
Kopā:				9 917 000 EUR	

4.2. Digitālā kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana

Mērķi tiek izvirzīti saskaņā ar Radošajā Latvijā iezīmētajām prioritātēm un rīcības virzieniem:

- 1. prioritātes *Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos* rīcības virzieniem, kas paredz nodrošināt atbalstu kultūras institūciju ilgtspējīgai darbībai un veidot Latvijas pozitīvu tēlu ar kultūras diplomātijas līdzekļiem;
- 2. prioritātes *Radošums mūzizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība* rīcības virzienu, kas paredz nodrošināt daudzveidīgu kultūrizglītības pakalpojumu pieejamību un mūzizglītības piedāvājumu kultūras institūcijās;
- 4. prioritātes *Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība* rīcības virzieniem, kas paredz attīstīt dabiskās valodas tehnoloģiju risinājumus un resursus, tostarp valodas korpusu, un veidot digitālā satura produktus un attīstīt e-pakalpojumus, paplašinot pakalpojumu pieejamības un izmantošanas iespējas ekonomiskajā darbībā.

Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā un iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums (EUR)	Indikatīvie finansējuma avoti
2. rīcības virziens: Digitālā kultūras mantojuma izmantošanas veicināšana					
1. mērķis: Nodrošināt digitālā kultūras un zinātnes mantojuma plašu pieejamību un izmantošanas iespējas izglītībā un pētniecībā.					
1.1. Nodrošināt par publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības rezultātā radušos zinātnisko publikāciju un pētījumu datu izplatīšanu un atklātu piekļuvi.	1.1.1. Izveidot un regulāri papildināt brīvpieejas zinātniskās darbības rezultātu <i>Open Access</i> repozitāriju.	12.2020	LNB	130 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	1.1.2. Izveidot un regulāri papildināt brīvpieejas zinātniskās darbības datu <i>Open Data</i> repozitāriju.	12.2020	LNB	130 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
1.2. Izveidot digitālo humanitāro zinātņu (<i>digital humanities</i>) infrastruktūru	1.2.1. Attīstīt mūsdienu prasībām atbilstošu latviešu valodas korpusu un daudzvalodu paralēlos korpusus.	12.2020	KISC, LNB	400 000	ERAF (RL 4./1.2.7.)

	1.2.2. Attītīt speciālo, t.sk. tīmekļa resursu, latviešu valodas korpusu.	12.2020	KISC, LNB	1 300 000	ERAF (RL 4./1.2.7.)
	1.2.3. Piemērot LNDB humanitāro un sociālo zinātņu pētniecībai ar matemātiskām metodēm.	12.2020	LNB	300 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
1.3. Veicināt digitālā kultūras mantojuma izmantošanu vispārējās un augstākās izglītības un kultūras jomas profesionālās izglītības procesos un mūžizglītībā.	1.3.1. Veicināt jaunu izglītības resursu un digitālo mācību līdzekļu izveidi, izmantojot digitālo kultūras mantojumu.	12.2020	LNB, kultūras un atmiņas institūcijas		Budžeta ietvaros, jāpiesaista ESF finansējums
	1.3.2. Veicināt informācijpratības programmu izveidi un ieviešanu visu līmeņu izglītības procesos.	12.2020	LNB, kultūras un atmiņas institūcijas		Budžeta ietvaros, jāpiesaista ESF finansējums
	1.3.3. Izveidot sabiedrības informācijpratības prasmju attīstīšanas programmu un realizēt to publisko bibliotēku tīklā.	12.2020	LNB, publiskās bibliotēkas	150 000	Valsts budžets (RL 2./1.2.1.)
2. mērķis: Veicināt digitālā kultūras mantojuma izmantošanu nacionālās identitātes veidošanas un sabiedrības integrācijas procesos.					
2.1. Veicināt Latvijas kultūras mantojuma digitālu pieejamību Latvijas valsts piederīgo diasporām ārvalstīs.	2.1.1. Nodrošināt Latvijas Kultūras kanona vērtību digitālo pieejamību.	12.2018	LNB		Budžeta ietvaros (RL 2./1.1.2)
	2.1.2. Latviešu skolu un kultūras centru ārvalstīs nodrošināšana ar digitālā kultūras mantojuma resursiem.	12.2020	LNB, kultūras un atmiņas institūcijas	80 000	Valsts budžets (RL 1./3.2.2.)
2.2. Veidot digitālus Latvijas kultūras mantojuma produktus imigrantiem un nepilsoņiem, kuru latviešu valodas prasmes nav pietiekamā līmenī.	2.2.1. Adaptēt informāciju par Latvijas Kultūras kanonu populārākajās svešvalodās.	12.2018	LNB	20 000	Valsts budžets (RL 1./3.2.2.)
	2.2.2. Veicināt digitālu kultūrizglītības produktu veidošanu svešvalodās.	12.2020	Kultūras un atmiņas institūcijas		Budžeta ietvaros, jāpiesaista ESF finansējums

2.3. Iesaistīt sabiedrību digitālā kultūras mantojuma veidošanā.	2.3.1. Veicināt sabiedrības iesaisti privātpersonu pārvaldījumā esošā kultūras mantojuma digitalizēšanā.	12.2020	Kultūras un atmiņas institūcijas		Budžeta ietvaros, jāpiesaista ESF finansējums
	2.3.2. Attīstīt kopradīšanas (<i>crowdsourcing</i>) metodes un veicināt sabiedrības iesaisti digitālā kultūras mantojuma bagātināšanā.	12.2020	LNB	120 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
3. mērķis: Veicināt digitālā kultūras mantojuma resursu atkārtotu izmantošanu jaunos produktos un pakalpojumos.					
3.1. Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma resursu pieejamību un atkalizmantošanu.	3.1.1. Nodrošināt par valsts finansējumu un ar autortiesībām neaizsargāto digitālo resursu metadatu masīvu brīvu pieejamību tīmeklī un to atkalizmantošanas iespējas.	12.2018	KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	70 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	3.1.2. Izveidot tehnoloģisko risinājumu digitālo objektu tiesību pārvaldībai.	12.2018	KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	150 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	3.1.3. Nodrošināt ar autortiesībām aizsargātu objektu pieejamību (licencēšana).	12.2020	KISC, KM	100 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
3.2. Attīstīt tehnoloģiskos risinājumus kultūras mantojuma ērtai piekļuvei un izmantošanai.	3.2.1. Attīstīt latviešu valodas mašintulkošanas metodes un rīkus.	12.2018	KISC	1 300 000	ERAF (RL 4./1.2.7.)
	3.2.2. Attīstīt semantiskās un personalizētās meklēšanas metodes un rīkus.	12.2020	LNB		Jāpiesaista ES pētniecības programmu ²⁵ finansējums
	3.2.3. Attīstīt saistīto datu veidošanas un pielietošanas metodes un rīkus.	12.2020	LNB, kultūras un atmiņas institūcijas		Jāpiesaista ES pētniecības programmu finansējums

²⁵ ESF, CEF, Horizon 2020 u.c.

	3.2.4. Attīstīt liela apjoma teksta masīvu un audiovizuālā satura indeksēšanas un atklāšanas metodes un rīkus.	12.2020	LNB, kultūras un atmiņas institūcijas		Jāpiesaista ES pētniecības programmu finansējums
3.3. Veicināt digitālā kultūras mantojuma atkārtotu izmantošanu komerciālos produktos un pakalpojumos.	3.3.1. Izveidot un ieviest digitālā kultūras mantojuma licencēšanas sistēmu.	12.2017	KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	150 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	3.3.2. Ieviest digitālā kultūras mantojuma informācijas sistēmās ērtu tiešsaistes norēķinu iespēju.	12.2017	KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	100 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	3.3.3. Izveidot risinājumu digitalizēto grāmatu atkārtotai izdošanai e-grāmatu formātā sadarbībā ar Latvijas izdevējiem.	12.2020	LNB	120 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
Kopā:				4 620 000 EUR	

4.3. Digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgas saglabāšanas nodrošināšana

Mērķi tiek izvirzīti saskaņā ar Radošajā Latvijā iezīmētajām prioritātēm un rīcības virzieniem:

- 1. prioritātes *Kultūras kapitāla saglabāšana un attīstība, sabiedrībai līdzdarbojoties kultūras procesos* rīcības virzieniem, kas paredz nodrošināt atbalstu kultūras institūciju ilgtspējīgai darbībai;
- 2. prioritātes *Radošums mūzizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība* rīcības virzienu, kas paredz nodrošināt daudzveidīgu mūzizglītības piedāvājumu kultūras institūcijās;
- 4. prioritātes *Radošas teritorijas un kultūras pakalpojumu pieejamība* rīcības virzieniem, kas paredz veidot digitālā satura produktus un attīstīt e-pakalpojumus, paplašinot pakalpojumu pieejamības un izmantošanas iespējas ekonomiskajā darbībā.

Uzdevumi	Aktivitātes	Izpildes termiņš	Atbildīgā un iesaistītās institūcijas	Nepieciešamais finansējums (EUR)	Finansējuma avoti
3. rīcības virziens: Digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgas saglabāšanas nodrošināšana					
1. mērķis: Veikt kultūras un atmiņas institūciju uzkrātā kultūras mantojuma digitalizāciju					
1.1. Attīstīt kultūras un atmiņas institūcijās pieejamo digitalizācijas infrastruktūru.	1.1.1. Izstrādāt digitalizācijas pakalpojumu sniegšanas koncepciju.	12.2016	DKM padome, LNB, KISC	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	1.1.2. Ieviest digitalizācijas pakalpojuma sniegšanai nepieciešamo tehnoloģisko risinājumu.	12.2017	LNB, KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	800 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
	1.1.3. Izveidot digitalizācijas tehnoloģisko resursu un pakalpojumu reģistru uz LDKK bāzes.	12.2016	KISC	10 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
1.2. Veikt regulāru un mērķtiecīgu Latvijas kultūras institūciju krājumu digitalizāciju, veidot jaunas digitālās kolekcijas un nodrošināt esošo kolekciju pieejamību.	1.2.1. Izstrādāt nacionālo kultūras un atmiņas institūciju krājumu digitalizācijas prioritāšu plānu.	06.2016	kultūras un atmiņas institūcijas, DKM padome		Budžeta ietvaros
	1.2.2. Īstenot kultūras mantojuma krājumu digitalizācijas projektus dokumentārā mantojuma jomā.	12.2020	LNB, LNA, VKPAI, kultūras un atmiņas instit.	3 500 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
	1.2.3. Īstenot kultūras mantojuma krājumu digitalizācijas projektus audiovizuālā mantojuma jomā.	12.2020	LNB, LNA, KISC, LTV, LR, kultūras un atmiņas instit.	900 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
	1.2.4. Īstenot kultūras mantojuma krājumu digitalizācijas projektus filmu nozarē.	12.2020	NKC, LNA, kultūras un atmiņas instit.	500 000 un 1 860 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.) un valsts budžets (RL 2./1.2.2.)
	1.2.5. Īstenot muzeju krājumu digitalizācijas	12.2020	Valsts un pašvaldību	500 000	Valsts budžets,

	projektus.		muzeji		ERAF (RL 4./1.2.4.)
	1.2.6. Īstenot valsts kultūras pieminekļu digitalizācijas projektus.	12.2020	VKPAI	500 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
	1.2.7. Izveidot tematiskās, arī Latvijas simtgadei veltītas, starpnozaru digitālās kolekcijas, t.sk., izmantojot saistīto datu principus.	12.2020	Kultūras un atmiņas instit.	300 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
1.3. Palielināt elektroniski aprakstītā kultūras un atmiņas institūciju krājuma īpatsvaru.	1.3.1. Nodrošināt krājumu vienību aprakstu mašīnlasāmību, t.sk. retrokonversāciju, un datu pieejamību tīmeklī.	12.2020	Kultūras un atmiņas instit.	300 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
	1.3.2. Realizēt pāreju uz jaunu krājuma aprakstu veidošanu tikai elektroniskā veidā.	12.2017.	Valsts un pašvaldību muzeji	200 000	Valsts budžets (RL 1./1.2.3.)
2. mērķis: Veikt nemateriālā kultūras mantojuma digitālo fiksāciju.					
2.1. Veikt nemateriālā kultūras mantojuma regulāru un mērķtiecīgu digitālu fiksēšanu un nodrošināt tā pieejamību digitālā vidē.	2.1.1. Izveidot nemateriālā kultūras mantojuma vērtību sarakstu un iekļaut to LDKK.	12.2017	LNKC, KISC	70 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	2.1.2. Izstrādāt nemateriālā kultūras mantojuma digitalizācijas kritērijus, vadlīnijas un plānu.	12.2017	LNKC, kultūras un atmiņas institūcijas	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	2.1.3. Īstenot nemateriālo kultūras vērtību digitalizācijas projektus.	12.2020	LNKC, kultūras un atmiņas institūcijas	300 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
	2.1.4. Fiksēt aktuālās kultūras norises (koncertus, izrādes u.c.) digitālā formātā.	12.2020	KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	200 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
3. mērķis: Nodrošināt digitāli radītā kultūras mantojuma savākšanu, uzkrāšanu un pieejamību					
3.1. Veikt Latvijas interneta resursu vākšanu, nodrošināt tā saglabāšanu un	3.1.1. Pilnveidot tīmekļa resursu vākšanas, saglabāšanas un pieejamības nodrošināšanas vadlīnijas.	12.2016	LNB, LNA	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.

pieejamību.	3.1.2. Nodrošināt tīmekļa resursu vākšanu, saglabāšanu un pieejamību.	12.2020	LNB, LNA	200 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
3.2. Veikt Latvijā digitālā formātā publicēto darbu ²⁶ vākšanu, nodrošināt to saglabāšanu un pieejamību.	3.2.1. Pilnveidot digitālo publikāciju vākšanas, saglabāšanas un pieejamības nodrošināšanas vadlīnijas.	12.2016	LNB	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	3.2.2. Nodrošināt digitālo publikāciju vākšanu, saglabāšanu un pieejamību.	12.2020	LNB, kultūras un atmiņas institūcijas	330 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
3.3. Uzsākt Latvijā izstrādāto programmproduktu ²⁷ vākšanu, nodrošināt to saglabāšanu un pieejamību.	3.3.1. Izstrādāt programmproduktu vākšanas, saglabāšanas un pieejamības nodrošināšanas vadlīnijas.	12.2016	LNB	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	3.3.2. Nodrošināt programmproduktu vākšanu, saglabāšanu un pieejamību.	12.2020	LNB	150 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
4. mērķis: Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgu saglabāšanu.					
4.1. Attīstīt digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgās saglabāšanas infrastruktūru.	4.1.1. Izstrādāt digitālās saglabāšanas infrastruktūras un pakalpojumu sniegšanas koncepciju.	12.2016	LNA, LNB	10 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.)
	4.1.2. Ieviest digitālās saglabāšanas pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo tehnoloģisko risinājumu, t.sk. pilnveidot LNDB digitāli dzimušā mantojuma ilglaicīgai saglabāšanai.	12.2018	LNA, LNB, KISC, kultūras un atmiņas institūcijas	1 500 000 un 762 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.4.) un (RL 4./1.2.6.)
4.2. Nodrošināt digitalizētā un digitāli dzimušā kultūras mantojuma ilglaicīgu saglabāšanu.	4.2.1. Izstrādāt digitalizētā un digitāli dzimušā kultūras mantojuma ilglaicīgās saglabāšanas plānu un vadlīnijas.	12.2016.	LNA, LNB	Veic DKMKC 1.1.2. aktivitātes ietvaros	Sk. 1. rīcības virziena aktivitāti 1.1.2.
	4.2.2. Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma ilglaicīgu saglabāšanu,	12.2020.	LNA, LNB	1 510 000	Valsts budžets, ERAF (RL

²⁶ E-grāmatas, e-publikācijas, digitālās fotogrāfijas un attēli, elektroniskās kartes, video, skaņu ieraksti un nošu partitūras.

²⁷ Lietotnes, spēles u.c., arī tiešsaistē un mobilajās ierīcēs lietojamo.

	t.sk. pakalpojumu sniegšanu valsts un pašvaldību kultūras un atmiņas institūcijām.				4./1.2.6.)
	4.2.3. Izveidot publikāciju elektronisko kopiju deponēšanas pakalpojumu.	12.2018	LNB	150 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
5. mērķis: Radīt un adaptēt inovatīvas tehnoloģijas kultūras mantojuma digitālai izmantošanai.					
5.1. Nodrošināt digitālā kultūras mantojuma pieejamību, izmantojot mobilās ierīces.	5.1.1. Izstrādāt un attīstīt digitālā kultūras mantojuma mobilās lietojumprogrammas.	12.2018	KISC, LNB, kultūras un atmiņas instit.	100 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
5.2. Nodrošināt daudzvalodu piekļuvi digitālajām kolekcijām.	5.2.1. Integrēt mašintulkošanas rīkus digitālā kultūras mantojuma piekļuves sistēmās.	12.2010	KISC, LNB, kultūras un atmiņas instit.	100 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
5.3. Sniegt sabiedrībai jaunus kultūras mantojuma e-pakalpojumus.	5.3.1. Izstrādāt tehnoloģisko platformu e-grāmatu iegādei un patapināšanai bibliotēkās.	12.2019	LNB	300 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	5.3.2. Izveidot jaunus kultūras jomas e-pakalpojumus, t.sk. digitālā kultūras satura licencēšanu kultūras iestādēm un digitālā kultūras satura licencēšanu komerciālai izmantošanai.	12.2020	KISC, LNB, kultūra un atmiņas institūcijas	2 000 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	5.3.3. Izveidot arhīva virtuālo lasītavu.	12.2018	LNA	300 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
	5.3.4. Nodrošināt vienotu piekļuvi kultūras institūciju sniegtajiem e-pakalpojumiem.	12.2020	KISC, kultūra un atmiņas institūcijas	150 000	Valsts budžets, ERAF (RL 4./1.2.6.)
Kopā:				17 502 000 EUR	
Kopā stratēģijas mērķu sasniegšanai:				32 039 000 EUR	

5. Darbības rezultāti

Uz satura apjoma pieaugumu orientētie rezultatīvie rādītāji plānoti atbilstoši pamatnostādnēs “*Radošā Latvija*” politikas rezultātam “Nodrošināta kvalitatīvu un daudzveidīgu kultūras pakalpojumu attīstība un pieejamība” izvirzītajam rezultatīvajam rādītājam “Digitāli pieejamo krājuma vienību īpatsvara pieaugums (muzeji, arhīvi, bibliotēkas), %”, kas paredz digitāli pieejamā kultūras satura pieaugumu par 5% līdz 2017. gadam un par 10% līdz 2020. gadam, salīdzinājumā ar 2008. gada datiem. Dati par šo rezultatīvo rādītāju izpildi ir iegūstami no muzeju, arhīvu un bibliotēku darbības ikgadējiem LDKK statistikas rādītājiem. Rezultatīvie rādītāji, kas atspoguļo digitālo kultūras resursu izmantojumu, atbilst “*Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnēs*” izvirzītajiem rezultatīvajiem rādītājiem, kas liecina par politikas rezultāta “Palielinās publiskās pārvaldes darbības efektivitāte” izpildi – “Valsts pārvaldes efektivitātes novērtējums (GRICS rādītājs)”, kas paredz šī rādītāja pieaugumu līdz 85% 2020. gadā, un “Latvijas vērtējums publiskā sektora informācijas atkalizmantošanas indeksā”, kas paredz šī rādītāja pieaugumu līdz vērtībai 450 2020. gadā, kā arī politikas rezultāta “Nodrošināta pakalpojumu ērta pieejamība elektroniskajā vidē” rezultatīvajam rādītājam “Iedzīvotāju īpatsvars, kas izmanto internetu sadarbībai ar valsts un pašvaldību institūcijām”, kas paredz šī īpatsvara pieaugumu līdz 60% 2020. gadā.

Nr.	Rādītāji	Bāzes vērtība 2013	2015	2017	2020
Satura pieauguma rādītāji					
1.	Digitāli pieejamo krājuma vienību īpatsvara pieaugums (muzeji, arhīvi, bibliotēkas), %	100%	102%	105%	110%
BIBLIOTĒKAS					
2.	Digitalizēto dokumentu skaits	373 143	380 600	391 800	410 500
3.	Digitalizēto lappušu skaits	5 156 976	5 260 000	5 415 000	5 673 000
4.	Digitalizēto attēlizdevumu skaits	57 006	58 200	60 000	62 800
5.	Digitalizēto skaņu ierakstu skaits	896	2 300	3 500	4 500
6.	Digitalizēto skaņu ierakstu hronometrāža	491:22:00	560:00:00	625:00:00	680:00:00
7.	Digitalizēto videoierakstu skaits	91	100	120	150
8.	Digitalizēto videoierakstu hronometrāža	30:47:36	33:00:00	40:00:00	50:00:00
9.	Digitālo kolekciju skaits	199	205	210	220
ARHĪVI					
10.	Digitalizēto lapu skaits	2 141 210	3 041 210	3 941 210	5 291 210
11.	Digitalizēto skaņas glab. vienību skaits	8 511	9 000	9 800	11 000

	MUZEJI				
12.	Kopkatalogā ievadīto krājuma vienību kopskaits	761 078	875 892	1 000 667	1 193 192
	Digitālo kultūras resursu izmantojuma rādītāji				
13.	Digitālā kultūras mantojuma e-pakalpojumu lietotāju skaits	269 787	330 000	431 000	644 000
14.	Digitālā kultūras mantojuma e-pakalpojumu izmantošanas reizes	520 791	660 000	951 000	1 718 000
15.	Digitālā kultūras mantojuma e-pakalpojumu izmantošanas biežums (vidējais gadā)	1,9	2	2,2	2,7
16.	Datu atkalizmantošanas e-pakalpojumu lietotāju skaits	0	0	50	100

6. Stratēģijas aktualizēšana un ieviešanas novērtēšana

Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijas īstenošana tiek vērtēta katru gadu pēc kultūras un atmiņas institūciju darbības statistisko datu apkopošanas LDKK, sadaļā „Rezultatīvie rādītāji” norādot attiecīgā rādītāja izpildi.

Līdz 2017. gada 1.aprīlim tiek nodrošināta nepieciešamā informācija *Radošās Latvijas* īstenošanas starpposma informatīvajam ziņojumam iesniegšanai Ministru kabinetā, bet līdz 2021.gada 1.aprīlim informācija pamatnostādņu *Radošā Latvija* īstenošanas gala ziņojumam iesniegšanai Ministru kabinetā.

Nepieciešamības gadījumā Kultūras ministrijas Kultūrpolitikas departamenta speciālisti sadarbībā ar DKM KC sagatavo grozījumus Digitālā kultūras mantojuma attīstības stratēģijā.